# הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן כא כב כג



בָּהֶן, דְּשָׁרֵי. וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ שֶׁנָּהֲגוּ (ד) [ד] (טו) שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב בְּטַלִּית שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צִיצִית, גַּם שֶׁלֹּא לִתְּנוֹ (טז) לְכוֹבֵס אֵינוֹ יְהוּדִי לְכַבֵּס, וְהַכֹּל שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְצוּוֹת בְּזוּיוֹת עָלָיו (כל בו (סי׳ כנ)). אַךְ נוֹהֲגִים לְהָקֵל (יז) לִשְׁכַּב בָּהֶם: ד יֵשׁ לְיַזֵּהר כְּשֶׁאָדָם לוֹבֵשׁ טַלִּית (יח) שֶׁלֹּא יִגְרֹר (ה) [ה] צִיצִיּוֹתָיו:

ד אֲגוּר (סי׳ י) בְּשֵׁם הַגְּהוֹת מָרְדְּכַי.

## כב וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) * א[א]קָנָה טַלִּית וְעָשָׂה בּוֹ צִיצִית מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, (ב) דְּלֹא גָּרַע מִכַּלִּים (ו) חֲדָשִׁים. הַגָּה: וְאִם לֹא בֵּרַךְ בְּשָׁעַת עֲשִׂיָּה, מְבָרֵךְ (ג) * ב[ב]בְּשָׁעַת (ג) [ב] עִטּוּף רִאשׁוֹן (מיימוני (הל׳ ברכות פי״ט ה״ע) ונימוקי יוסף (הל׳ ציצית ט: ד״ה ומכ)):

א מַהֲרִ״י אַבּוּהָב לְפָרֵשׁ הַשּׁוּר וְכֵן כָּתַב הָעִטּוּר (ח״ב דף עו:).

## כג דִּינֵי צִיצִית בְּבֵית הַקְּבָרוֹת. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א א[א]מַתַּי לִכָּנֵס בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וְהוּא לָבוּשׁ צִיצִית, וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְא נִגְרָר עַל הַקְּבָרוֹת, אֲבָל אִם הוּא נִגְרָר עַל

א בְּרָכוֹת י״ח (ע״א).

### בַּאֵר הַיטֵב

(ד) **שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב.** וּכְתָבִי הָאֲרִ״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (שער הכוונות דרושי תפילת ערבית דרוש א) עַל פִּי סוֹד שֶׁיֵּשׁ לִשְׁכַּב בְּטַלִּית קָטָן (וְעַיֵּן בְּסִפְרָם אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ד) מַה שֶּׁמְּתָרֵץ עַל קֻשְׁיַּת מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) עַל רְאָיוֹת הָאֲרִ״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה): ד (ה) **צִיצִיּוֹתָיו.** וְעָלָיו נֶאֱמַר (ישעיה יד כג) וְטָאטַאתִיהָ בְּמַטְאֲטֵא הַשְׁמֵד. וּבְסִפְרָם (מְצָּה שְׁמוּרָה) [מַצַּת שְׁמוּרִים] (סוף שער הציצית) הָאֲרִיךְ דְּאֵין אִסּוּר בָּזֶה מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה, אֶלָּא הַטַּעַם שֶׁלֹּא יִדְרֹס צֲלֵיהֶן וַיִּפְסְקוּ. וְהִקְשָׁה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) דִּבְסִימָן כ״ג (ס״א) כָּתַב דְּאִם נִגְרָר עַל הַקְּבָרוֹת אִסּוּר מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ, מִשְׁמַע דִּבְעָלְמָא מֻתָּר, וְכֵן הַהִיא דְּצִיצִית הַכְּסָת (גיטין נו.), עַיֵּן שָׁם. וְהַמְחַבֵּר יַד אַהֲרֹן (הגב״י) מְיַשְּׁבוֹ עַל פִּי הַחִלּוּק שֶׁל הַשַּׁ״ז (סק״ב) שָׁם בְּסָעִיף קָטָן ג׳ לְעִנְיַן בֵּית הַכִּסֵּא, הָכִי נַמִּי כָּאן לְעִנְיַן שֶׁלֹּא יָהֵא נִגְרָר הַצִּיצִית יֵשׁ חִלּוּק בֵּין טַלִּית גָּדוֹל אוֹ קָטָן, דִּבְטַלִּית גָּדוֹל שְׁמִיחָה רַק לְהִתְפַּלֵּל, אֵינוֹ רָאוּי וְהָגוּן שֶׁיִּהְיֶה צִיצִיּוֹתָיו נִגְרָרִין בָּאָרֶץ, וְהֶהְיֵה דְּבֵית הַקְּבָרוֹת וּדְצִיצִית הַכְּסָת מְיֻרֵי בְּצִיצִית בִּבְגָדִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשִׁיְרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״ג):

א (ו) **חֲדָשִׁים.** אֲבָל אֵין מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הַמְּצוָה כֵּיוָן דְּאֵינוֹ בָּא מִזְּמַן לִזְמַן. לְפִי זֶה אִם עָשָׂה צִיצִית בְּבָגֶד יָשָׁן שֶׁכְּבָר קָנָה וּבֵרַךְ עָלָיו שֶׁהֶחֱיָנוּ, אֵינוֹ מְבָרֵךְ, וְהוּא הַדִּין בְּתִפִלִּין נִמְי אֵינוֹ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, מִשּׁוּם הָכִי כְּתַב קָנָה טַלִּית וְעָשָׂה בּוֹ צִיצִית כו׳. וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מִדְּהָא עַל כֵּלִים חֲדָשִׁים צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּשְׁעַת קְנָיָן, וְלָמָּה כָּתַב וְעָשָׂה בּוֹ צִיצִית, יֵשׁ לוֹמַר, דְּזֹאת בִּשְׁקוֹנָה בְּגָד כְּמוֹת שֶׁהוּא רָאוּי לִלְבֹּשׁ אִז מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, אֲבָל אִם קָנָה בָּגֶד וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ מַלְבּוּשִׁים אֵז יְבָרֵךְ בִּשְׁעַת לְבִישָׁה, וְהָכָא כֵּיוָן שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ צִיצִית מְבָרֵךְ אַבּ בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת הַמְּצוָה. וְהוּא דַּעַת הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה הערשה) וּבֵ״ח (ס״א) וְרַשַּׁ״ל (בבאורו לטור) וּשְׁיִרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א), אֲבָל הָרַמְבַּ״ם (ברכות פי״א ה״ט) כְּתָבָיו לִיהּ דְּמִשּׁוּם הַמְּצוָה שְׁמִחַדֵּשׁ בָּהּ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, מִשּׁוּם הָכִי כָּתַב צִיצִית וְתִפִלִּין, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב עוֹלַת תָּמִיד (סק״א) דְּיֵשׁ לִנְהֹג הָכְרַמְבַּ״ם, וְכֵן כָּתַב ט״ז (סק״א) דְּבֵין בְּצִיצִית בֵּין בְּתִפִלִּין יֵשׁ לְבָרֵךְ בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה שֶׁמְּבָרֵךְ עֲלֵיהֶם שֶׁהֶחֱיָנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמ״א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כ״ח (ס״ב) לְעִנְיַן כְּפוּי דָּם, וּמִינַּהּ לְכָל מִצְוָה שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּפַעַם רִאשׁוֹן מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה שָׁם סָעִיף קָטָן ב׳ מַה שֶּׁכָּתַב רַמַ״א בְּשֵׁם בְּנֵי חַיָּא (הגה״ט סק״א) וּבִתְשׁוּבַת חַוַּת יָאִיר סִימָן (רל״ו) [רל״ז]:

(ג) **עִטּוּף רִאשׁוֹן.** פָּרוּשׁ, שֶׁהֶחֱיָנוּ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ לְהִתְעַטֵּף. בַּ״ח (ס״א) עוֹלַת תָּמִיד (סק״ב):

### מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַקִּיטְ״ל, כֵּיוָן שֶׁבָּגֶד זֶה מְיֻחָד רַק לְהִתְפַּלֵּל: (טו) **שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב.** וּכְתָבַי הָאֲרִ״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (שער הכוונות דרושי תפילת ערבית דרוש א) כָּתוּב עַל פִּי הַסּוֹד שֶׁיֵּשׁ לִשְׁכַּב בַּלַּיְלָה בְּטַלִּית קָטָן: (טז) **לְכוֹבֵס אֵינוֹ יְהוּדִי לְכַבֵּס.** הַטַּלִּית עִם הַצִּיצִית, אֲלָא (טו) לְתַן לְכוֹבֵס אַיְנוֹ יְהוּדִי, וְאַחַר כָּךְ כּוֹבְסוֹ. (יז) **לִשְׁכַּב בָּהֶם.** וְכֵן (טז) לְתַן לְכוֹבֵס אַיְנוֹ יְהוּדִי, א[א]מֵיהוּ (יח) יֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה שֶׁיַּעֲשֶׂה כַּנַ״ל: ד (יח) **שֶׁלֹּא יִגְרֹר.** יֵשׁ מְפָרְשִׁים הַטַּעַם מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה, וְעוֹד כִּי קָרוֹב שֶׁיִּפָּסְלוּ, וְלָכֵן יִגְבִּיהֵם וְיִתְחַבֵּם בַּחֲגוֹרוֹ:

א (א) **קָנָה טַלִּית וְכוּ׳.** אֵין לְהַקְשׁוֹת (ו) דְּהָא עַל כֵּלִים חֲדָשִׁים צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּשָׁעַת קְנָיָן, וְלָמָּה כָּתַב וְעָשָׂה בּוֹ צִיצִית, דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּזֹאת כְּשֶׁקּוֹנָה בֶּגֶד שֶׁהוּא רָאוּי לִלְבֹּשׁ כְּמוֹת שֶׁהוּא אָז מְבָרֵךְ מֵיד, אֲבָל אִם קָנָה בֶּגֶד לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ מַלְבּוּשִׁים, אָז לֹא יְבָרֵךְ אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁנִּגְמַר רַק בְּשָׁעַת לְבִישָׁה דְּזֹאת שָׁעָה מְיֻחֶדֶת, אוֹ קְנָיָן אוֹ לְבִישָׁה, וְהָכָא הָלָא אֵינוֹ רָאוּי לְלָבְשׁוֹ תֵּכֶף (ב) דְּהָלוֹא צָרִיךְ לְהַטִּיל בּוֹ צִיצִית, עַל כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו בְּשָׁעַת קְנָיָן. וּכְדֵי לָצֵאת גַּם כֵּן דַּעַת הַסּוֹבְרִים דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל עֲשִׂיַּת הַמְּצוָה בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה, עַל כֵּן יְבָרֵךְ בְּשָׁעַת עֲשִׂיַּת הַצִּיצִית וְלֹא בְּשָׁעַת לְבִישָׁה: (ב) **דְּלֹא גָּרַע וְכוּ׳.** אֲבָל (ג) אֵין מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הַמְּצוָה, כֵּיוָן דְּאֵינוֹ בָּא מִזְּמַן לִזְמַן. לְפִי זֶה אִם עָשָׂה צִיצִית בְּבֶגֶד שֶׁהָיָה לוֹ מִכְּבָר, אַף שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ צִיצִית מֵעוֹלָם אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְהוּא הַדִּין אִם עָשָׂה תְּפִלִּין לְעַצְמוֹ אֵינוֹ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה קנה):

(ג) **בְּשָׁעַת עִטּוּף.** ג[ג]בְּתְחִלָּה בִּרְכַּת לְהִתְעַטֵּף וְאַחַר כָּךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) וְדָרְךְ הַחַיִּים (דרך לקיחת טלית מנכרי וכו׳ ס״ק)]:

### שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ג [ד] **שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְהָאַחֲרוֹנִים הָאֲרִיכוּ בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּקֶנֶטְרֵס מִסְפֶּד רַב שֶׁלְּכוֹרָה יֵשׁ לוֹמַר שֶׁאֵין רְאָיָה מִדִּיר, לְפִי שֶׁפְּלֵךְ הָיָה יְהִיָּה קָשׁוּר לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה בְּזוֹרוֹעוֹ, רַק שֶׁאֵינָהּ נִכְנֶסֶת עִמּוֹ לְבֵית הַפַּרְחָץ, עַיֵּן שָׁם בְּאֹרֶךְ: ד (ה) **צִיצִיּוֹתָיו.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (דיני ציצית אות כ) בְּשֵׁם בַּעַל עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת (מאמר הנפש ח״ה פ״ד) שֶׁכָּתַב, מְצוָה מִן הַמֻּבְחָר שֶׁיִּהְיוּ הַצִּיצִית מְשֻׁלְשָׁלִין וְלֹא נִגְרָרִים, אֲלָא יִהְיוּ תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים מֵחֲצִי גּוּפּוֹ וּלְמַטָּה, וְכֵן הוּא בְּכְתְבֵי הָרַב זִכְרוֹנוֹ לְבְרָכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ב) שְׁבְּחִינַת טַלִּית הוּא עַד הַחֲזֶה וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ הוּא בְּחִינַת צִיצִית, וְלֹא יָפֶה עוֹשִׂים הַמְשֻׁלְשָׁלִים טַלִּיתָם מְאֹד, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ה) בְּשֵׁם פְּרִי הָאָרֶץ וְשוּ״ת דְּגוּל מַרְבָּבָה שְׁטַלִּית אֵרֶךְ יָכוֹל לְהִתְּכֹּם הַצִּיצִית בְּחֲגוֹרָתוֹ אֲשֶׁר בְּמָתְנָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגָּרֵר, וַעֲדִיף טְפֵי לְהִתְּכֹּם בַּחֲגוֹרָתוֹ. וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן י״ (סק״ג), וּבְבֵית יַעֲקֹב סִימָן צ״ב, עַיֵּן שָׁם:

א **עִטּוּף רִאשׁוֹן.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ב) כָּתַב מִפִּשְׁמָעוּת (הָאֲרִ״י) [הָאֲלִיָּה רַבָּה] (סק״א), מִי שֶׁקָּנָה טַלִּית וְעָשָׂה בּוֹ צִיצִית שֶׁמְּבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּה, מְבָרֵךְ עַל

### בֵּאוּר הֲלָכָה

א * **קָנָה וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ב׳. וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה הערשה) דְּכָל זֶה הוּא דַּעַת בַּעַל הָעִטּוּר (ח״ב דף עו:). **וְדַע דְּאַף דְּלַכַּתְּחִלָּה בְּנֵדֵי יֵשׁ לִנְהֹג כֵּן אַחֲרֵי דְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְעוֹד כַּמָּה וְכַמָּה מֵהָאַחֲרוֹנִים דְּפָסְקוּ כֵּן כְּהָעִטּוּר, מִכָּל מָקוֹם לְאוֹ מִילְּתָא דְּפָסֵיקְתָּא הוּא,** דְּהָעוֹלַת תָּמִיד (סק״א) וְהַשַּׁ״ז (סק״א) פָּסְקוּ כְּהָרַמְבַּ״ם (הל׳ ברכות פי״א ה״ט) וְהֶבְיאָם הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״א), וְהַגְּרִ״א בְּבֵאוּרָיו פּוֹסֵק גַּם כֵּן כְּהָרַמְבַּ״ם דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ גַּם עַל תְּפִלִּין מַחֲדָשׁ. **[וְכָל זֶה אִם עָשָׂה אוֹתָם בְּעַצְמוֹ, אֲבָל אִם קָנָה הַתְּפִלִּין מֵהַסּוֹפֵר, וְכֵן לְעִנְיַן הַצִּיצִית אִם הִשִּׁילַם אַחֵר בִּכְבוֹדוֹ, מִשְׁמַע מֵהַגְּרִ״א שֶׁם דְּאַף לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, אִם לֹא שֶׁקָּנָה עַתָּה הַשַּׁלִּית מַחֲדָשׁ דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ מֵחֲמַת כֵּלִים חֲדָשִׁים]. עַל כֵּן מֵהַנָּכוֹן שֶׁיִּכָּנְסוּ עַצְמוֹ לְהִתְחַיֵּב שֶׁהֶחֱיָנוּ מִצַּד אַחֵר וְיִכַּוֵּן לִפְטֹר גַּם אֶת זֶה, בְּקֹרֶט אִם הוּא לוֹבֵשׁ עַתָּה הַתְּפִלִּין פַּעַם רִאשׁוֹנָה בְּיוֹמוֹ חַיָּיו בְּוַדַּאי יִרְאֶה לַעֲשׂוֹת עַצָּה זוֹ, דְּיֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁמְּבָרְכִים דְּצָרִיךְ לְכָל מִצְוָה שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה פַּעַם רִאשׁוֹנָה בְּיוֹמֵי חַיָּיו יְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ.** עַיֵּן בְּתְבוּאוֹת שׁוֹר בְּיוֹרֶה דֵּעָה בְּסִימָן כ״ח (סק״ד) וּבְפְרִי מְגַדִּים שָׁם (שפ״ד סק״ה) וּבְאֲלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן זֶה (סק״א). וּמֵהַגְּרִ״א בְּסִימָן זֶה מַשְׁמַע שֶׁאֵינוֹ סוֹבֵר כְּהָרוֹקֵחַ (סי׳ שעא) בָּזֶה:

* **בִּשְׁעַת עִטּוּף רִאשׁוֹן.** עַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) **שֶׁכָּתַב דְּלוֹאו דַּוְקָא הוּא,** וְהָרְאָיָה לְעַיֵּן בִּלְבוּשׁ בְּסִימָן רכ״ה, וְכַנָּתוּ לְהָא דְּסָעִיף ג׳ שָׁם דְּאִם לֹא בֵּרַךְ בִּשְׁעַת רְאִיָּה רִאשׁוֹנָה יוּכַל לְבָרֵךְ בְּשָׁנִיָּה, וּבְאֵר שָׁם בִּלְבוּשׁ הַטַּעַם דְּהָא אַפְּתִּי יֵשׁ עָלָיו חִיּוּב הַבְּרָכָה, עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן הָכִי נַמִּי בְּעִנְיָנֵנוּ. וְלִכְאוֹרָה יִפָּלֵא עַל הַפְּרִי מְגַדִּים, אַמַּאי לֹא רָמַז לְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם שָׁם (סק״ט) דְּחוֹלֵק עַל הַהַגָּ״ה שָׁם, וְהִסְכִּים בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן שָׁם עִמּוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּכַוָּנָתוֹ עַל הָרַמַ״א, דְּלִפְי מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בַּהַגָּ״ה, דְּבְרֵיהֶן כָּאן שֶׁכָּתַב עִטּוּף רִאשׁוֹן לְאוֹ בְּדַוְקָא הוּא. וְדַע עוֹד דְּמִדִּבְרֵי הַגְּרִ״א שָׁם (ס״ג) מַשְׁמַע דְּמִסְכִּים עִם הַהַגָּ״ה שָׁם, וְכֵן כָּתַב שָׁם הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ד) דְּהַלָּכָה כֵּן, **וְאִם כֵּן לִכְאוֹרָה בְּעִנְיָנֵנוּ יֵשׁ לִסְמֹךְ בִּדִיעֲבַד לְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ. וְכֵן מַשְׁמַע לַעֲנִיוּת דַּעְתִּי מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם** בְּעִנְיָנֵנוּ (שם), שֶׁכָּתַב דְּאִם לֹא בֵּרַךְ עַל סְפָּה וְלוֹלְב וְכִיוֹצֵא בָּהֶן שֶׁהֶחֱיָנוּ בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּה, מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן שֶׁהֶחֱיָנוּ בִּשְׁעַת שִׁיּוּצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ בָּהֶן:

### שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מו) דָּרְךְ הַחַיִּים (שם): (מז) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ה) בְּשֵׁם כַּפָּה פּוֹסְקִים: (מ) שִׁיְרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״ד):

א (ו) **חֲדָשִׁים** (סק״ב): (ג) **פְּרִי מְגַדִּים** (א״א סק״א): (ב) **בְּשָׁעַת עֲשִׂיָּה** (א״א סק״א): (ג) **מָגֵן אַבְרָהָם** (שם):

---

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** בשו״ע הרב (ס״ד) כתב: אבל מותר לישן אפילו בטליתות של מצוה, וכן מותר ליתנם לכובס אפילו הוא נכרי. **ב]** בסדר ברכת הנהנין (פי״ב ס״ד) כתב: יש אומרים שלא לברך בשעת הקנין אלא אחר שלבשו מיד ואם לא בירך יכול לברך כל זמן שלא פשטו, אבל אם פשטו על דעת שלא לחזור וללבשו לאלתר אלא לאחר זמן לא יברך בלבישה שניה. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״א) כתב שיברך שהחיינו קודם שיברך להתעטף.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הַקָּרוֹת אָסוּר מִשּׁוּם (א) לוֹעֵג לָרָשׁ. [ב]בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּימֵיהֶם שֶׁהָיוּ מַטִּילִים צִיצִית בְּמַלְבּוּשׁ שֶׁלּוֹבְשִׁים (ב) לְצָרְךְ עַצְמָם, אֲבָל אָנוּ שֶׁאֵין מְכַוְּנִים בָּהֶם אֶלָּא לְשֵׁם מִצְוָה, אָסוּר אֲפִלּוּ אֵינָם נִגְרָרִים. וְהָנֵי מִילֵי כְּשֶׁהַצִּיצִיּוֹת מְגֻלִּים, [ג]אֲבָל אִם (ג) הֵם מְכֻסִּים (ג) [א] מֻתָּר: ב יֵשׁ נוֹהֲגִים לְקַשֵּׁר שְׁנֵי צִיצִיּוֹת שֶׁבִּשְׁנֵי כְּנָפַיִם זֶה עִם זֶה כְּשֶׁנִּכְנָסִים לְבֵית הַקְּבָרוֹת, [ד]וְלֹא הוֹעִילוּ כְּלוּם (ג) (ד) בְּתַקָּנָתָן: ג [ה]הַנִּכְנָס תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל מֵת אוֹ (ה) שֶׁל קֶבֶר, (ו) דִּינוֹ כִּנְכָנַס לְבֵית הַקְּבָרוֹת. (ז) בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִים לְהָסִיר צִיצִית מִטַּלִּית הַמֵּת בַּבַּיִת, [ו]אִם הַכַּתְפִּים לוֹבְשִׁים צִיצִית אֵיפָא לְמֵיחַשׁ בְּהוּ מִשּׁוּם (ג) (ח) לוֹעֵג לָרָשׁ:

## כד הַנָּהֲגַת לְבִישַׁת הַצִּיצִית, וּשְׂכָרָהּ וְעָנְשָׁהּ. וּבוֹ ו' סְעִיפִים:

א [א]אִם אֵין אָדָם לוֹבֵשׁ טַלִּית בַּת אַרְבַּע כְּנָפוֹת אֵינוֹ חַיָּב בְּצִיצִית. וְטוֹב [ב]וְנָכוֹן לִהְיוֹת כָּל אָדָם זָהִיר לִלְבֹּשׁ טַלִּית קָטָן כָּל הַיּוֹם, (א) כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר הַמִּצְוֹות בְּכָל רֶגַע. וְעַל כֵּן יֵשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה קְשָׁרִים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, שֶׁבְּכָל צַד שֶׁיִּפְנֶה יִזְכֹּר. [ג]וְנָכוֹן לְלָבְשׁוֹ (ב) עַל הַמַּלְבּוּשִׁים. לְפָחוֹת יִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה לָבוּשׁ צִיצִית (ג) בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה: ב [ד]מִצְוָה לָאֲחֹז הַצִּיצִית (ג) (ד) בְּיַד שְׂמֹאלִית כְּנֶגֶד לִבּוֹ בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, רָמַז לַדָּבָר 'וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגוֹ' עַל לְבָבֶךָ: (ה) (דברים ו ו):

ג [ה]טוֹב לְהִסְתַּכֵּל בַּצִּיצִית בְּשָׁעַת עֲטִיפָה (ו) בְּשֶׁמְּבָרֵךְ: ד [ו]יֵשׁ נוֹהֲגִין לְהַסְתַּכֵּל בַּצִּיצִית כְּשֶׁמַּגִּיעִים לְ'וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ' [ז]וְלִתֵּן אוֹתָם (ג) [ב] (ז) עַל הָעֵינַיִם, וּמִנְהָג יָפֶה הוּא וְחִבּוּבֵי מִצְוָה. הַגָּהּ: גַּם נוֹהֲגִים קְצָת לְנַשֵּׁק הַצִּיצִית בְּשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה בָּם, וְהַכֹּל הוּא חִבּוּב מִצְוָה (בית יוסף) (ד"ע): ה [ח]כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּצִּיצִית מִסְתַּכֵּל בְּשִׁתֵּי צִיצִיּוֹת שֶׁלְּפָנָיו שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֲשָׂרָה קְשָׁרִים רָמַז (ג) (ח) לַהֲוָיוֹת, [ט]וְגַם יֵשׁ בָּהֶם שִׁשָּׁה עָשָׂר

**א** (א) לוֹעֵג לָרָשׁ. שֶׁנִּרְאֶה כְּמִתְרַף (ס) שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת: (ב) לְצָרְךְ עַצְמָם. שֶׁהָיָה אָז מִנְהָג בְּגִדֵּיהֶם עֲשׂוּיִים בְּנֵי אַרְבַּע כְּנָפוֹת: (ג) הֵם מְכֻסִּים. כְּגוֹן שֶׁמַּחְבִּיא אֶת הַצִּיצִית שֶׁל הַטַּלִּית גָּדוֹל תַּחַת כַּנְפֵי כְּסוּתוֹ. וּמַהַאי טַעְמָא גַּם בְּטַלִּית קָטָן שֶׁלּוֹבְשׁוֹ תַּחַת לְמַדְיוֹ אֵין בּוֹ מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ כֵּיוָן שֶׁהוּא מְכֻסֶּה, אִם לֹא שֶׁהוֹלֵךְ בְּלִי לְבוּשׁ הָעֶלְיוֹן גַּם בָּהֶם אָסוּר עַד שֶׁיִּתְחַבֵּם בְּהַכְנָפוֹת. [וּמִפְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"ב) מַשְׁמַע דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בְּטַלִּית גָּדוֹל אַף מְכֻסֶּה כֵּיוָן שֶׁהוּא מְיֻחָד לִתְפִלָּה, אֲכָן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ואיכא) לֹא מַשְׁמַע כֵּן, וְגַם בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין לקיחת טלית מנכרי וכו' ס"ח) סָתַם וְכָתַב דִּמְכֻסֶּה מָתֵר]: ב (ד) בְּתַקָּנָתָן. דְּאַף עַל פִּי (ג) שֶׁקּוֹשְׁרִים זֶה (עַל) [עִם] זֶה לֹא נִתְבַּטֵּל מִצְוַת צִיצִית עַל יְדֵי זֶה, דְּהָא לָאו קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא הוּא דְּדַעְתּוֹ לְהַתִּיר אֶת הַקֶּשֶׁר מִיָּד בְּצֵאתוֹ מִבֵּית הַקְּבָרוֹת, וּכְעֵין שֶׁכָּתַב בְּסִימָן י' סָעִיף ג'. וְעוֹד, לְפִי דַּעְתָּם שֶׁסּוֹבְרִים שֶׁנִּתְבַּטְּלוּ הַצִּיצִית בְּקֶשִׁירָתָן אִם כֵּן לוֹכְשִׁין בֶּגֶד בְּלִי צִיצִית: ג (ה) שֶׁל קֶבֶר. (ג) בְּקֶבֶר שֶׁל קָטָן יֵשׁ לְהַחְמִיר מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ, דְּשָׁמָּא נִשְׁמַת אָדָם גָּדוֹל הוּא, אֲבָל בְּקֶבֶר אִשָּׁה דִּבְחַיֶּיהָ גַּם כֵּן פְּטוּרָה לֵיכָּא מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ: (ו) דִּינוֹ כִּנְכָנַס לְבֵית הַקְּבָרוֹת. עַיִן לְקַמָּן בְּסִימָן מ"ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק א-ב): (ז) בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִים וכו'. [א]וְהָאַחֲרוֹנִים (ד) הִסְכִּימוּ דַּאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין נוֹהֲגִים לְהָסִיר גַּם כֵּן אֵיפָא מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ, הוֹאִיל שֶׁהַמֵּתִים פְּטוּרִים מִן הַמִּצְוֹת: (ח) לוֹעֵג לָרָשׁ. הֵינוּ אִם הַצִּיצִית מְגֻלִּין, כְּדִלְעֵיל:

**א** (א) כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר וכו'. דַּוְקָא לְדָבָר, כְּאָדָם הַמְּזַהִיר לַחֲבֵרוֹ עַל עִנְיָן אֶחָד, שֶׁקּוֹשֵׁר קֶשֶׁר בְּאֶצְבָּעוֹ כְּדֵי שֶׁיִּזְכְּרֶנּוּ [טור]: (ב) עַל הַמַּלְבּוּשִׁים.

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יְבָרֵךְ תְּחִלָּה בִּרְכַּת צִיצִית וְאַחַר כָּךְ יִתְעַטֵּף, דְּלֹא כְּהָעוֹלֶת תָּמִיד (סק"ב) וּמְקוֹר חִכְמָה. וּמַהֲזִיק בְּרָכָה (סק"ג) וְשַׁלְמֵי צִבּוּר (דיני ציצית אות י) הָאֲרִיכוּ בָּזֶה. וְעַיִן שָׁם שֶׁהִקְשָׁה דְּמַאי שְׁנָא מִשּׁוֹפָר וְסֻכָּה וּלוּלָב, וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַפְּ"ח (ס"א) נִדְחַק לְחַלֵּק לְפִי דַּעְתּוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּמַהֲזִיק בְּרָכָה (סק"ב) דִּכְשֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין חֲדָשִׁים אֵין מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְכֵן הַמְּנָהָג, עַיֵּן שָׁם:

**א** [א] מֻתָּר. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְכֵן כָּתַב בְּתִקְוַת שְׁמוּאֵל (פ"ג אות ו) וְהֶבִיאוֹ בְּכִנּוּיֵי יוֹסֵף (סק"א) דְּגַם טַלִּית קָטָן שֶׁלּוֹבֵשׁ אֵין בּוֹ מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ כֵּיוָן שֶׁהוּא מְכֻסֶּה, עַיֵּן שָׁם:

**ד** [ב] עַל הָעֵינַיִם. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַסּוֹפֵר כוי, שָׁם בְּשֵׁבוּת יַעֲקֹב אִיתָא שֵׁשׁ לוֹ לִקַּח הַצִּיצִית בְּשָׁעָה שֶׁקּוֹרֵא פָּרָשַׁת צִיצִית אַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר 'וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ' כֵּיוָן שֶׁיִּשְׁנוֹ עֵינָיו לֹא, דְּמִיחֲזֵי כְּחוֹבֵא וְאָטְלוּלָא. שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן ל"ח, עַיֵּן שָׁם: ה [ג]לַהֲוָיוֹת. פֵּרוּשׁ, לְסִפּוּרוֹת. רַעֲנָ"ט[ן]:

## בְּאֵר הַיטֵב

**א** (ס) מֻתָּר. פֵּרוּשׁ, שֶׁלְּבַשׁ אֶת הַצִּיצִית תַּחַת הַבֶּגֶד, וְהוּא הַדִּין בִּתְפִלִּין נְמִי מַתָּר לֵילֵךְ בְּבֵית הַקְּבָרוֹת אִם מְכַסֶּה אוֹתָן. עוֹלַת תָּמִיד (סק"ב). וְעַיֵּן תְּשׁוּבַת בֵּית יַעֲקֹב סִימָן צ"ב, וּבְסֵפֶר גּוּר אֲרְיֵה עַל הָרַא"ם פָּרָשַׁת (וַיֵּצֵא) [וַיִּשְׁלַח] (בראשית מו י): ב (ג) בְּתַקָּנָתָן. דְּלִפְעִמִים דַּעְתָּם שֶׁפּוֹרְרִים שְׁנֵיהֶם בְּקֶשִׁירָתָן, אִם כֵּן כְּשֶׁחוֹזְרִין וּמַתִּירִין אוֹתָן הֲרֵי לֵיהּ תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי. עַיֵּן מֻגָן אַבְרָהָם (סק"א): ג (ג) לוֹעֵג לָרָשׁ. הֵינוּ אִם הַצִּיצִית מְגֻלִּין, כְּדִלְעֵיל (ס"א):

**ב** (ס) בְּיַד שְׂמֹאלִית. בֵּין קְמִיצָה לְזֵרֶת. וּכְשֶׁיַּגִּיעַ לְפָרָשַׁת צִיצִית יִקָּחֵם גַּם בְּיַד יָמִין וְיַבִּיט בָּהֶם, וְיִהְיוּ בְּיָדוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְ'נֶאֱמָנִים וְנֶחְמָדִים לָעַד' וְאָז יַנִּיחַ הַצִּיצִית וְיִסְרֹם בְּיָדוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְ'נֶאֱמָנִים וְנֶחְמָדִים לָעַד' וְאָז יַנִּיחַ הַצִּיצִית וְיִסְרֹם מִיָּד: (ה) עַל לִבָּבְךָ. וְהַלֵּב הוּא בִּשְׂמאל. וּמִצְוָה זוֹ מַצִּיל הָאָדָם מִן הַחַטָּא דִּכְתִיב (במדבר טו לט-מ) 'וְלֹא תָתוּרוּ וְגוֹ' לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְגוֹ' וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים', וְאַף דְּכָל שְׁאָר הַמִּצְוֹת אֵין בָּהֶם זֹאת הַסְּגֻלָּה לְהַצִּילוֹ מִיֵּצֶר הָרַע, צִיצִית עֲדִיף, וְכִדְאִיתָא בְּעֶבְדָּא דְּמָנְחוֹת (מ"ד עמוד א') מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד וכו': ג (ו) כְּשֶׁמְּבָרֵךְ. שֶׁנֶּאֱמַר (שם פסוק לט) 'וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם' [וְגוֹ'], (ס) רְאִיָּה מְבִיאָה לִידֵי זְכִירָה וּזְכִירָה מְבִיאָה לִידֵי מַעֲשֶׂה: ד (ז) עַל הָעֵינַיִם. נִמְצָא (ס) בְּשֵׁם הַקַּדְמוֹנִים שֶׁכָּל הַמַּעֲבִיר צִיצִית עַל עֵינָיו כְּשֶׁקּוֹרֵא פָּרָשַׁת צִיצִית יָהֵא מֻבְטָח שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי סְמוּי עֵינַיִם. הַסּוֹפֵא (ג) יֵשׁ לוֹ לְאָחֹז הַצִּיצִית בְּיָדוֹ בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע אַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר 'וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ', כֵּיוָן שֶׁיָּשְׁנוֹ בִּרְאִיָּה אַצְלָּ אַחֲרִים, אֲבָל לְהַעֲבִיר הַצִּיצִית עַל עֵינָיו לֹא, דְּמִחֲזֵי כְּחוֹבֵא וְאָטְלוּלָא: ה (ח) לַהֲוָיוֹת. פֵּרוּשׁ, (ד) לְסִפּוּרוֹת שֶׁהֵם קְשׁוּרִים וַאֲחוּדִים זֶה בָּזֶה:

## הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן כג כד

בְּאֵר הַגּוֹלָה לא:

ב רַבֵּנוּ יוֹנָה שָׁם (יא. ד"ה לא יהלן) וְהָרֹא"שׁ (פ"ג סי' ה) בְּשֵׁמוֹ. ג בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ואיכא) וְתִשְׁוּבַת רַשְׁבָּ"א (מהדורת אורייתא תשובות למס' ברכות יח.). ד בֵּית יוֹסֵף (ד"ה וראיתי) מַהֲהִיא דְּמָנְחוֹת ל"ז (ע"ב). ה בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ודע) וּמַהֲהִיא דְּהִלְכוֹת (שם). ו הָרֹא"שׁ בְּהִלְכוֹת צִיצִית (סי' ט).

א מָנְחוֹת מ"א (ע"א). ב טוּר. ג בֵּית יוֹסֵף סִימָן ח' (ד"ה ומתוך) וּבְשֵׁם נְמוּקֵי יוֹסֵף (יב. ד"ה אמר) בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א. ד הַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת פֶּרֶק ג' (אות ם) בְּשֵׁם שׁוּחַר טוֹב (מהדורת בובר תהלים לה ב) וְהַמְקַבְּלִי בְּסוֹף פֶּרֶק ג' דְּסֻכָּה (סי' תשסג). ה אֹרְחוֹת חַיִּים (סי' לב) בְּשֵׁם רַב מֹשֶׁה גָּאוֹן. ו סְמַ"ק (מצוה כח) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ספר היראה אות עג) וְרִיבַ"שׁ (סי' תפו) בְּשֵׁם רַבּוֹ רַבִּי פֶּרֶץ כֹּהֵן. ז טוּר בְּשֵׁם בַּעַל הָעִטּוּר (ח"ב דף עה:). ח מַהֲרַ"ם מֵרוֹתֶנְבּוּרְג סוֹף פָּרָשַׁת שִׁלַּח לְךָ. ט בֵּן שִׁמְעוֹן הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה וכתב הר"ם).

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

**א** (א) לוֹעֵג לָרָשׁ. שֶׁנִּרְאֶה כְּמִתְרַף (ס) שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת: (ב) לְצָרְךְ עַצְמָם. שֶׁהָיָה אָז מִנְהָג בְּגִדֵּיהֶם עֲשׂוּיִים בְּנֵי אַרְבַּע כְּנָפוֹת: (ג) הֵם מְכֻסִּים. כְּגוֹן שֶׁמַּחְבִּיא אֶת הַצִּיצִית שֶׁל הַטַּלִּית גָּדוֹל תַּחַת כַּנְפֵי כְּסוּתוֹ. וּמַהַאי טַעְמָא גַּם בְּטַלִּית קָטָן שֶׁלּוֹבְשׁוֹ תַּחַת לְמַדְיוֹ אֵין בּוֹ מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ כֵּיוָן שֶׁהוּא מְכֻסֶּה, אִם לֹא שֶׁהוֹלֵךְ בְּלִי לְבוּשׁ הָעֶלְיוֹן גַּם בָּהֶם אָסוּר עַד שֶׁיִּתְחַבֵּם בְּהַכְנָפוֹת. [וּמִפְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"ב) מַשְׁמַע דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בְּטַלִּית גָּדוֹל אַף מְכֻסֶּה כֵּיוָן שֶׁהוּא מְיֻחָד לִתְפִלָּה, אֲכָן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ואיכא) לֹא מַשְׁמַע כֵּן, וְגַם בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין לקיחת טלית מנכרי וכו' ס"ח) סָתַם וְכָתַב דִּמְכֻסֶּה מָתֵר]: ב (ד) בְּתַקָּנָתָן. דְּאַף עַל פִּי (ג) שֶׁקּוֹשְׁרִים זֶה (עַל) [עִם] זֶה לֹא נִתְבַּטֵּל מִצְוַת צִיצִית עַל יְדֵי זֶה, דְּהָא לָאו קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא הוּא דְּדַעְתּוֹ לְהַתִּיר אֶת הַקֶּשֶׁר מִיָּד בְּצֵאתוֹ מִבֵּית הַקְּבָרוֹת, וּכְעֵין שֶׁכָּתַב בְּסִימָן י' סָעִיף ג'. וְעוֹד, לְפִי דַּעְתָּם שֶׁסּוֹבְרִים שֶׁנִּתְבַּטְּלוּ הַצִּיצִית בְּקֶשִׁירָתָן אִם כֵּן לוֹכְשִׁין בֶּגֶד בְּלִי צִיצִית: ג (ה) שֶׁל קֶבֶר. (ג) בְּקֶבֶר שֶׁל קָטָן יֵשׁ לְהַחְמִיר מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ, דְּשָׁמָּא נִשְׁמַת אָדָם גָּדוֹל הוּא, אֲבָל בְּקֶבֶר אִשָּׁה דִּבְחַיֶּיהָ גַּם כֵּן פְּטוּרָה לֵיכָּא מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ: (ו) דִּינוֹ כִּנְכָנַס לְבֵית הַקְּבָרוֹת. עַיִן לְקַמָּן בְּסִימָן מ"ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק א-ב): (ז) בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִים וכו'. [א]וְהָאַחֲרוֹנִים (ד) הִסְכִּימוּ דַּאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין נוֹהֲגִים לְהָסִיר גַּם כֵּן אֵיפָא מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ, הוֹאִיל שֶׁהַמֵּתִים פְּטוּרִים מִן הַמִּצְוֹת: (ח) לוֹעֵג לָרָשׁ. הֵינוּ אִם הַצִּיצִית מְגֻלִּין, כְּדִלְעֵיל:

**א** (א) כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר וכו'. דַּוְקָא לְדָבָר, כְּאָדָם הַמְּזַהִיר לַחֲבֵרוֹ עַל עִנְיָן אֶחָד, שֶׁקּוֹשֵׁר קֶשֶׁר בְּאֶצְבָּעוֹ כְּדֵי שֶׁיִּזְכְּרֶנּוּ [טור]: (ב) עַל הַמַּלְבּוּשִׁים.

(*) בין קמיצה לזרת אינו מכתבי האר"י אלא מהמשך, וכן במג"א סק"א הביא רק קמיצה לזרת הביא בשם רמ"מ, ועיין כף החיים (אות ט) שאינו מובא בספרי האר"י אלא בשיורי ברכה מביאו בשם האר"י ודבריו לקוחים מגורי האר"י.

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

**א** (ס) טוּר: **ב** (ג) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה וראיתי): **ג** (ג) אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ג) וּפְרִי מְגַדִּים (א"א סק"ב): (ד) מֻגָן אַבְרָהָם (סק"ב) וְהַגְּרַ"א:

**ג** (ס) מְנָחוֹת דַּף מ"ג (ע"ב): **ד** (ג) בֵּאֵר הַיטֵב (סק"ב): (ג) שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן ל"ח: **ה** (ד) רַעֲנָ"ט"י:

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** בשו"ע הרב (ס"ה) פסק כדעת השו"ע.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah